

บทที่ 4

ภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ในจังหวัดเชียงใหม่

สำหรับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ในบทนี้ จะกล่าวถึงสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของครัวเรือน ซึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนและประเภทของค่าใช้จ่าย รายได้และแหล่งที่มาของรายได้ของครัวเรือน การเปรียบเทียบรายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน รวมทั้งลักษณะต่าง ๆ ของครัวเรือน อันได้แก่ ขนาดของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน เป็นต้น

4.1 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนและประเภทของค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

จากผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติเชียงใหม่ ปี 2541 พบว่า ครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณเดือนละ 8,600 บาทต่อเดือน ในจำนวนนี้ประมาณ 1,095 บาทหรือร้อยละ 82.5 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งได้แก่ อาหารและเครื่องดื่ม ยาสูบ เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ที่อยู่อาศัย ค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร การบันเทิงและการอ่าน การศึกษา และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ส่วนค่าใช้จ่ายอีกประมาณ 1,505 บาทหรือร้อยละ 17.5 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคและบริโภค ซึ่งได้แก่ ค่าภาษี ของขวัญ และเงินบริจาค เบี้ยประกันภัย เงินซื้อสลากกินแบ่ง ดอกเบี้ย เงินกู้ เป็นต้น (ตารางที่ 4.1)

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนลูกจ้างมีค่าใช้จ่ายสูงสุด คือประมาณเดือนละ 9,636 บาท รองลงมาคือครัวเรือนที่ดำเนินธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร และครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ มีค่าใช้จ่ายประมาณเดือนละ 9,477 บาท และ 7,091 บาท ตามลำดับ ส่วนครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตร มีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดคือ ประมาณเดือนละ 5,804 บาท

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนพบว่า โดยเฉลี่ยค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ประมาณ 3,110 บาท หรือร้อยละ 36.2 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือนเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม (รวมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และยาสูบ) รองลงมาได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย (รวมค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของและอยู่เอง) ประมาณ

1,673 บาทหรือร้อยละ 19.4 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ และค่าบริการสื่อสาร ประมาณ 1,127 บาทหรือร้อยละ 13.1 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน ส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาประมาณ 287 บาทหรือร้อยละ 3.3 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน ที่เหลืออีกประมาณ 898 บาทหรือประมาณร้อยละ 10.5 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบันเทิงและการอ่าน และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ สำหรับ ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค มีประมาณร้อยละ 17.5 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของ ครัวเรือน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ตารางที่ 4.1 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามประเภทของค่าใช้จ่ายและ
สถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน จังหวัดเชียงใหม่

ประเภทของค่าใช้จ่าย	ครัวเรือน ทั้งสิ้น		ผู้ถือครอง ทำการเกษตร		ผู้ประเมินธุรกิจ ที่ไม่ใช่การ เกษตร		ถูกจ้าง		ผู้ไม่ได้ปฏิบัติ งานในเชิง เศรษฐกิจ	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	8,600	100.0	5,804	100.0	9,477	100.0	9,636	100.0	7,091	100.0
ค่าใช้จ่ายเพื่อการ อุปโภคบริโภค	7,095	82.5	4,919	84.8	7,884	83.2	7,729	80.2	6,351	89.6
1	2,956	34.4	2,511	43.3	3,331	35.2	3,117	32.3	2,287	32.2
2	74	0.9	6	0.1	88	0.9	108	1.1	18	0.2
3	80	0.9	67	1.2	124	1.3	77	0.8	25	0.4
4	273	3.2	203	3.5	211	2.2	343	3.6	236	3.3
5	1,673	19.4	987	17.0	1,775	18.7	1,742	18.1	2,192	30.9
6	276	3.2	122	2.1	251	2.7	347	3.6	282	4.0
7	150	1.7	123	2.1	175	1.9	155	1.6	118	1.7
8	1,127	13.1	648	11.2	1,285	13.6	1,337	13.9	739	10.4
9	91	1.1	43	0.7	115	1.2	92	0.9	111	1.6
10	287	3.3	76	1.3	354	3.7	325	3.4	315	4.5
11	108	1.3	133	2.3	175	1.8	86	0.9	27	0.4
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวข้อง กับการอุปโภค บริโภค*	1,505	17.5	885	15.2	1,593	16.8	1,907	19.8	740	10.4
อัตราร้อยละ ของครัวเรือน	100.0		17.8		24.0		45.7		12.5	
ขนาดของครัว เรือนโดยเฉลี่ย	3.3		3.6		3.5		3.3		2.2	

ที่มา : สำนักงานสถิติเชียงใหม่, 2542.

หมายเหตุ : 1 = อาหารและเครื่องดื่ม

2 = เครื่องคัมนี่มีแอลกอฮอล์รวมเครื่องดื่ม
ที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งคัมนี่เมื่อไปบริโภคนอกบ้าน

3 = ชาตูป หมาก ฆานี่คัมนี่ ฯลฯ

4 = เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า

5 = ที่อยู่อาศัย (รวมค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่
ครัวเรือนอยู่เอง

6 = ค่าตรวจรักษาพยาบาลและค่ายา

7 = ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล

8 = ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับขนพาหนะและค่าบริการสื่อสาร

9 = การบันเทิงและการอ่าน

10 = การศึกษา

11 = เบ็ดเตล็ด

* รวมค่าภาษี ของขวัญและเงินบริจาค เบี้ยประกันภัย เงินฝากกินแบ่ง ดอกเบี้ยเงินกู้ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง
กับการอุปโภคบริโภค

หากพิจารณาสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคที่สำคัญ (อาหารและเครื่องดื่ม ที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม) ตามสถานะทาง เศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน พบว่า ค่าอาหารและเครื่องดื่มนั้น ครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตรมี สัดส่วนค่าใช้จ่ายในหมวดนี้สูงที่สุด คือประมาณร้อยละ 43.3 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน รองลงมาได้แก่ ครัวเรือนผู้ดำเนินธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายดังกล่าวคือประมาณ ร้อยละ 35.2 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน ส่วนครัวเรือนลูกจ้างและครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงาน ในเชิงเศรษฐกิจ มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายดังกล่าวใกล้เคียงกันคือประมาณร้อยละ 32.3 และร้อยละ 32.2 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน

ส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและค่าบริการสื่อสารนั้น พบว่าครัวเรือนลูกจ้างและครัว เรือนผู้ดำเนินธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายดังกล่าวสูงพอ ๆ กัน คือประมาณร้อยละ 13.9 และ 13.6 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ ครัวเรือนผู้ถือครอง ทำการเกษตร ประมาณร้อยละ 11.2 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน ส่วนครัวเรือนผู้ไม่ได้ ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจมีค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด ประมาณร้อยละ 10.4 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น

ส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยนั้น พบว่าครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจมีสัดส่วน ค่าใช้จ่ายสูงที่สุด คือประมาณร้อยละ 30.9 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน รองลงมาคือ ครัวเรือนผู้ดำเนินธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร มีค่าใช้จ่ายประมาณร้อยละ 18.7 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ของครัวเรือน ส่วนครัวเรือนลูกจ้างและครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตรมีค่าใช้จ่ายดังกล่าว ประมาณร้อยละ 18.1 และ 17.0 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน ตามลำดับ

ส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าพบว่า ครัวเรือนลูกจ้างและครัวเรือนผู้ถือ ครองทำการเกษตรมีค่าใช้จ่ายดังกล่าวใกล้เคียงคือ ประมาณร้อยละ 3.6 และ 3.5 ของค่าใช้จ่ายทั้ง สิ้นของครัวเรือน ตามลำดับ ครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ มีค่าใช้จ่ายดังกล่าว ประมาณร้อยละ 3.3 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน ส่วนครัวเรือนผู้ดำเนินธุรกิจที่ไม่ใช่การ เกษตร มีค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดประมาณร้อยละ 2.2 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน

4.2 รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนและแหล่งที่มาของรายได้ของครัวเรือน

ครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ มีรายได้โดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 10,349 บาทต่อครัวเรือน เมื่อพิจารณาตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคม พบว่าครัวเรือนผู้ดำเนินธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร มีราย ได้สูงที่สุด ประมาณเดือนละ 12,013 บาท รองลงมาได้แก่ ครัวเรือนลูกจ้างและครัวเรือนผู้ไม่ได้ ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ มีรายได้ประมาณเดือนละ 11,501 บาท และ 8,492 บาท ตามลำดับ สำหรับครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตร มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำที่สุดเพียงเดือนละ 6,438 บาท (ตารางที่ 4.2)

เมื่อพิจารณาแหล่งที่มาของรายได้ของครัวเรือน พบว่ารายได้หลักส่วนใหญ่ที่สำคัญมาจากค่าแรงและเงินเดือน เฉลี่ยประมาณเดือนละ 4,277 บาทหรือร้อยละ 41.3 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน รองลงมาได้แก่ กำไรสุทธิจากการทำธุรกิจส่วนตัวที่ไม่ใช่การเกษตร ซึ่งรวมรายได้จากการเช่าห้องด้วย ประมาณเดือนละ 2,075 บาทหรือร้อยละ 20.1 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน นอกจากนี้ครัวเรือนยังมีรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงินเฉลี่ยประมาณเดือนละ 901 บาทหรือร้อยละ 8.7 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน กำไรสุทธิจากการประกอบการเกษตร 781 บาทหรือร้อยละ 7.5 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน เงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ 697 บาทหรือร้อยละ 6.7 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน มีรายได้จากทรัพย์สินเดือนละ 337 บาทหรือร้อยละ 3.3 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน รายรับที่เป็นตัวเงินอื่น ๆ อีกประมาณ 226 บาทหรือร้อยละ 2.2 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน สำหรับค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของและอยู่เอง ซึ่งถือเป็นรายได้ส่วนหนึ่งของครัวเรือน มีประมาณเดือนละ 1,055 บาทหรือร้อยละ 10.2 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน

ในการจำแนกสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน ได้จัดตามอาชีพและสถานภาพการทำงานที่ทำรายได้ส่วนใหญ่ให้แก่ครัวเรือน กล่าวคือครัวเรือนที่มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากกำไรในการประกอบการเกษตรถูกจัดเป็นครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตร ครัวเรือนที่มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากกำไรในการประกอบธุรกิจ ถูกจัดเป็นครัวเรือนผู้ดำเนินธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากค่าแรงและเงินเดือน ถูกจัดเป็นครัวเรือนลูกจ้าง สำหรับครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ มีรายได้หลักส่วนใหญ่มาจากเงินที่ได้รับการช่วยเหลือหรือรายได้จากทรัพย์สิน อย่างไรก็ตาม ครัวเรือนทุกสถานะทางเศรษฐกิจสังคม นอกจากมีรายได้ส่วนใหญ่จากอาชีพหลักแล้ว ยังมีรายได้จากแหล่งอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตร นอกจากจะมีรายได้หลักจากกำไรในการประกอบการเกษตร ร้อยละ 55.3 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนแล้ว ยังมีรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงินอีก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลผลิตเกษตรที่ครัวเรือนผลิตได้ และนำมาบริโภคในครัวเรือนอีกร้อยละ 16.7 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนและรายได้จากค่าแรงและเงินเดือนร้อยละ 7.7 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ที่เหลืออีกร้อยละ 10.8 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน เป็นรายได้จากรายรับที่เป็นตัวเงินอื่น ๆ กำไรจากการประกอบธุรกิจ เงินที่ได้รับการช่วยเหลือและรายได้จากทรัพย์สิน เป็นต้น

ตารางที่ 4.2 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้และสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน จังหวัดเชียงใหม่

แหล่งที่มาของรายได้	ครัวเรือนทั้งสิ้น		ผู้ถือครองทำการเกษตร		ผู้ดำเนินธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร		ลูกจ้าง		ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
รายได้ทั้งสิ้น	10,349	100.0	6,438	100.0	10,213	100.0	11,501	100.0	8,492	100.0
1	4,277	41.3	497	7.7	1,149	9.6	8,446	73.4	414	4.9
2	2,075	20.1	167	2.6	7,735	64.4	290	2.5	438	5.1
3	781	7.5	3,558	55.3	322	2.7	110	1.0	178	2.1
4	337	3.3	96	1.5	197	1.6	262	2.3	1,217	14.3
5	697	6.7	128	2.0	237	2.0	310	2.7	3,802	44.8
6	901	8.7	1,076	16.7	834	6.9	848	7.4	978	11.5
7	226	2.2	305	4.7	467	3.9	121	1.0	34	0.4
8	1,055	10.2	611	9.5	1,072	8.9	1,114	9.7	1,431	16.9
อัตราร้อยละของครัวเรือน	100.0		17.8		24.0		45.7		12.5	
ขนาดของครัวเรือนโดยเฉลี่ย	3.3		3.6		3.5		3.3		2.2	

ที่มา : สำนักงานสถิติเชียงใหม่, 2542.

หมายเหตุ : 1 = ค่าแรงและเงินเดือน

2 = กำไรสุทธิจากการทำธุรกิจส่วนตัวที่ไม่ใช่การเกษตร (รวมรายได้จากการให้เช่าห้อง)

3 = กำไรสุทธิจากการทำการเกษตร

4 = รายได้จากทรัพย์สิน

5 = เงินที่ได้รับการช่วยเหลือ

6 = รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน (ไม่รวมค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของและอยู่เอง)

7 = รายรับที่เป็นตัวเงินอื่น ๆ

8 = ค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของและอยู่เอง

4.3 เปรียบเทียบรายได้และค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายได้และรายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือน พบว่าครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,349 บาท และรายจ่าย 8,600 บาท ซึ่งรายได้สูงกว่ารายจ่ายประมาณเดือนละ 1,749 บาทต่อครัวเรือนหรือ 537 ต่อคน หรือคิดเป็นรายได้สูงกว่ารายจ่ายร้อยละ 20.3 หากพิจารณาตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน จะเห็นว่าครัวเรือนทุกกลุ่มมีรายได้สูงกว่ารายจ่าย กล่าวคือ ครัวเรือนลูกจ้างซึ่งเป็นครัวเรือนส่วนใหญ่ของจังหวัด (ประมาณร้อยละ 45.7 ของครัวเรือนทั้งหมด) มีรายได้สูงกว่ารายจ่ายเดือนละ 1,865 บาทต่อครัวเรือนหรือ 570 บาทต่อคน ครัวเรือนผู้ดำเนินธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร (ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 24.0) มีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่ายเดือนละ 2,536 บาทต่อครัวเรือนหรือ 720 บาทต่อคน ครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตรและครัวเรือนผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจมีรายได้สูงกว่ารายจ่ายประมาณเดือนละ 634 บาท และ 1,401 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับ (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 รายได้และค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในจังหวัด จำแนกตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน

สถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน	อัตราร้อยละของครัวเรือน	ขนาดของครัวเรือน	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	
			ต่อครัวเรือน	ต่อคน	ต่อครัวเรือน	ต่อคน
ครัวเรือนทั้งสิ้น	100.0	3.3	10,349	3,179	8,600	2,642
ผู้ถือครองทำการเกษตร	17.8	3.6	6,438	1,799	5,804	1,622
ผู้ดำเนินธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร	24.0	3.5	12,013	3,411	9,477	2,691
ลูกจ้าง	45.7	3.3	11,501	3,510	9,636	2,940
- ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ วิชาการ และเสมียนพนักงาน	19.8	3.4	18,385	5,362	15,391	4,488
- ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต คณงานเกษตร และคนงานทั่วไป	25.9	3.2	6,246	1,976	5,242	1,658
ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ	12.5	2.2	8,492	3,855	7,091	3,219

ที่มา : สำนักงานสถิติเชียงใหม่, 2542.

ตารางที่ 4.4 รายได้และค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในจังหวัด จำแนกตาม
สถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน ปี 2541 เปรียบเทียบกับปี 2539

สถานะทางเศรษฐกิจสังคม ของครัวเรือน	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน			รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน		
	2539	2541	เปลี่ยนแปลง ร้อยละ	2539	2541	เปลี่ยนแปลง ร้อยละ
ครัวเรือนทั้งสิ้น	9,806	10,349	5.5	9,040	8,600	-4.9
ผู้ถือครองทำการเกษตร	6,199					
ผู้ดำเนินธุรกิจที่ไม่ใช่การ เกษตร	15,269	12,013	-21.3	12,223	9,477	-22.5
ลูกจ้าง	9,679	11,501	18.8	9,311	9,636	3.5
- ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ วิชา การ และเสมียนพนักงาน	18,501	18,385	-0.6	17,416	15,391	-11.6
- ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการ การผลิต คณงานเกษตร และคณงานทั่วไป	5,470	6,246	14.2	5,443	5,242	-3.7
ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิง เศรษฐกิจ	7,629	8,492	11.3	7,474	7,091	-5.1

ที่มา : สำนักงานสถิติเชียงใหม่, 2542.

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายได้และรายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ในปี 2541 กับปี 2539 พบว่าในช่วงระยะเวลา 2 ปี ครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 2.75 ต่อปี ในขณะที่ครัวเรือนมีรายจ่ายลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 4.9 หากพิจารณาตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน จะเห็นว่าครัวเรือนเกือบทุกกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น ยกเว้นครัวเรือนผู้ดำเนินธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร และครัวเรือนลูกจ้างผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ วิชาการ และเสมียนพนักงานมีรายได้ลดลง ครัวเรือนที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากที่สุดคือครัวเรือนลูกจ้างมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 18.8 และมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นมากกว่าครัวเรือนกลุ่มอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน คือ มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 3.5 (ตารางที่ 4.4)

และเมื่อจำแนกครัวเรือนตามชั้นของรายได้ประจำ และค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยเฉลี่ยต่อคนต่อเดือนพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ร้อยละ 30.4 ของครัวเรือนทั้งสิ้นมีรายได้ประจำต่อคนต่อเดือนระหว่าง 1,000-1,999 บาท รองลงมาร้อยละ 21.9 ของครัวเรือนทั้งสิ้นมีรายได้ประจำอยู่ในช่วง 2,000-2,999 บาท และร้อยละ 18.5 ของครัวเรือนทั้งสิ้นมีรายได้ประจำอยู่ระหว่างเดือนละ 3,000-4,999 บาทต่อคน ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ประจำต่อคนต่อเดือนตั้งแต่

10,000 บาทขึ้นไปมีประมาณร้อยละ 5.2 ของครัวเรือนทั้งสิ้น หากพิจารณาจากค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคโดยเฉลี่ยต่อคนต่อเดือน จะพบว่าครัวเรือนร้อยละ 45.0 ของครัวเรือนทั้งสิ้น มีค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคประมาณเดือนละ 1,000-1,999 บาท รองลงมาอีกร้อยละ 19.7 ของครัวเรือนทั้งสิ้น มีค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่อคนประมาณเดือนละ 2,000-2,999 บาทและร้อยละ 13.9 ของครัวเรือนทั้งสิ้นมีค่าใช้จ่ายดังกล่าวต่ำกว่า 1,000 บาท ร้อยละ 13.2 ของครัวเรือนทั้งสิ้นมีค่าใช้จ่ายดังกล่าวประมาณเดือนละ 3,000-4,999 บาท และอีกร้อยละ 7.2 ของครัวเรือนทั้งสิ้นมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนประมาณ 5,000-9,999 บาทต่อคน ส่วนครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่อคนต่อเดือนตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไปมีประมาณร้อยละ 1.0 ของครัวเรือนทั้งสิ้น (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 อัตราร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามชั้นของรายได้ประจำ และค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยต่อคนต่อเดือน

ชั้นของรายได้ประจำและค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่อคนต่อเดือน	ครัวเรือนที่มีรายได้ประจำต่อคนต่อเดือน	ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่อคนต่อเดือน
ต่ำกว่า 1,000 บาท	11.3	13.9
1,000 - 1,999 บาท	30.4	45.0
2,000 - 2,999 บาท	21.9	19.7
3,000 - 4,999 บาท	18.5	13.2
5,000 - 9,999 บาท	12.7	7.2
10,000 บาทขึ้นไป	5.2	1.0
รวม	100.0	100.0

ที่มา : สำนักงานสถิติเชียงใหม่, 2542.

4.4 ลักษณะต่าง ๆ ของครัวเรือนและที่อยู่อาศัย

จากผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2541 ของสำนักงานสถิติเชียงใหม่ พบว่าครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่มีสมาชิกที่อยู่อาศัยประจำ โดยเฉลี่ย 3.3 คนต่อครัวเรือน อายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนประมาณ 49.3 ปี ในจำนวนนี้มีหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นหญิงประมาณร้อยละ 22.1 เป็นชายร้อยละ 77.9 ของครัวเรือนทั้งหมด สำหรับครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนและคู่สมรสอยู่ด้วยกันมีประมาณร้อยละ 67.5 ของครัวเรือนทั้งหมด ในส่วนสมาชิกที่

ทำงานหารายได้มาใช้จ่ายในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 1.9 คนต่อครัวเรือน โดยมีรายได้ประจำคิดเฉลี่ยต่อสมาชิกแต่ละคนของครัวเรือน 3,110 บาทต่อเดือน สำหรับที่อยู่อาศัยนั้นจะเห็นได้ว่าร้อยละ 87.6 เป็นเจ้าของบ้านและที่อยู่อาศัย และครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้มีประมาณร้อยละ 96.3 ของครัวเรือนทั้งหมด ส่วนการเคลื่อนย้ายของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ มีการโยกย้ายที่อยู่อาศัยค่อนข้างมาก กล่าวคือมีประมาณร้อยละ 12.3 ของครัวเรือนทั้งหมดที่รายงานว่าอาศัยอยู่ในอำเภอที่อยู่ปัจจุบันน้อยกว่า 10 ปี (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ลักษณะบางประการของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะของครัวเรือน	ครัวเรือนทั้งสิ้น
(ค่าเฉลี่ย)	
ขนาดของครัวเรือน (คน/ครัวเรือน)	3.3
รายได้ประจำต่อคนต่อเดือน (บาท)	3,110
อายุของหัวหน้าครัวเรือน (ปี)	49.3
จำนวนผู้มีรายได้จากการทำงาน (คน)	1.9
ค่าเช่าบ้านหรือค่าประเมินค่าเช่าบ้านที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของและอยู่เอง (บาท/เดือน)	1,180
(อัตราร้อยละของครัวเรือน)	
สมาชิก 7 คนหรือมากกว่า	3.6
หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นหญิง	22.1
หัวหน้าครัวเรือนและคู่สมรสอาศัยอยู่ด้วยกัน	67.5
เป็นเจ้าของบ้านที่อยู่	87.6
มีไฟฟ้าใช้	96.3
อยู่ในอำเภอนี้น้อยกว่า 10 ปี	12.3

ที่มา : สำนักงานสถิติเชียงใหม่, 2542.